

**Gener-juny
2019**

INFORME DE CONJUNTURA

Número 45

Presentació

Les enquestes de conjuntura de la Cambra indiquen que la millora de l'activitat empresarial ha perdut ritme el primer semestre de l'any 2019. D'altra banda, també mostren una certa moderació de les expectatives de les empreses andorranes de cara a la segona meitat de l'any, amb un sector de la construcció que mantindrà un comportament relatiu millor que la resta de sectors. En canvi, els serveis seguiran perdent impuls, arrossegats en bona mesura pels pitjors resultats del turisme.

En l'àmbit internacional, l'economia es troba en un moment de desacceleració sincronitzada als països desenvolupats i emergents. L'FMI va tornar a revisar a la baixa el creixement mundial previst per a 2019 (del 3,2% de juliol al 3% actual). Tot i aquesta revisió, l'FMI espera un lleuger repunt de cara a 2020, fins al 3,4%, per la millora de l'activitat en diverses economies emergents.

A la zona euro, el principal motiu d'incertesa és el Brexit, que s'endarrereix, una vegada més, fins a finals de gener de 2020, en l'espera dels resultats de les eleccions anticipades del 12 de desembre. Per al conjunt de l'any, l'FMI preveu un creixement del PIB a la zona euro de només l'1,2% el 2019 i de l'1,4% el 2020.

En el cas dels nostres països veïns, l'economia espanyola es troba en una fase de desacceleració, amb taxes de creixement inferiors a les dels últims anys. Per al conjunt de l'any 2019, les previsions assenyalen un creixement del PIB al voltant del 2%, per tant, quatre dècimes menys que el 2018. Es tracta de la desacceleració més pronunciada de les principals economies avançades. Per la seva banda, França està resistint millor del previst l'empitjorament de l'entorn internacional, perquè és una economia més tancada que altres potències europees i també per l'augment de la renda familiar disponible com a resultat de les mesures preses pel govern francès el darrer any. En conseqüència, en el conjunt de l'any el PIB francès podria registrar un creixement de l'1,2% (i una taxa similar el 2020).

El deteriorament del context internacional, i més en particular, la desacceleració de l'economia espanyola, està començant a afectar l'economia andorrana, que ha registrat una lleugera pèrdua de dinamisme durant la primera meitat de l'any 2019.

En conjunt, l'evolució dels principals indicadors d'activitat disponibles fins al moment mostra una tendència a la moderació econòmica andorrana. En concret, destaca la reducció interanual del nombre de visitants en l'acumulat dels deu primers mesos de l'any (-2,4%), fruit del descens dels excursionistes, que només ha estat contrarestat en part per un increment escàs dels turistes. A més, el nombre d'assalariats ha afluixat el ritme de creixement fins a l'agost (+1,8%) respecte al mateix període d'un any abans (+3,3%); alhora, el nombre de demandants en recerca de treball està creixent a doble dígit interanualment. Un altre indicador clau que evoluciona menys favorablement fins a l'octubre en relació amb un any enrere és el de les importacions totals (+1,5%). Destaca la caiguda registrada per les compres a l'exterior de materials de construcció (-16,0%), que podria estar anticipant un punt d'inflexió en el dinamisme d'aquest sector. Cal afegir que, en la mateixa línia, s'observen descensos del consum d'energia elèctrica (-1,6%) i de les matriculacions de turismes (-5,6%) durant els primers deu mesos de l'any.

Tot plegat suggereix que l'economia andorrana està perdent impuls lentament, arrossegada en bona mesura per les condicions de l'entorn exterior i les dificultats que troba per diversificar-se i evitar la forta dependència dels sectors turístic i financer. Tanmateix, les dades oficials de creixement del PIB fins al segon trimestre de 2019 encara mostren uns increments sostinguts per sobre del 2%, que malgrat que puguin empitjorar durant la segona part de l'any, permetran que l'economia andorrana registri un creixement positiu, si bé modest, durant l'any 2019.

Un cop feta l'anàlisi de la conjuntura econòmica actual, voldria assenyalar alguns factors que preocupen a les empreses i incideixen en la marxa de la seva activitat. Alhora, avançaré les principals línies d'actuació de la Cambra de l'any 2020.

El sector turístic en general, i especialment el comerç, remarquen que els nostres visitants són cada cop més *low cost*. Per revertir aquesta situació cal la construcció d'un model turístic més sostenible: no es tracta d'augmentar el volum de viatgers, sinó d'incrementar-ne la despesa per càpita. Cal treballar per atreure un turisme de més llarga distància, amb una despesa per turista més elevada que la del visitant de proximitat per superar l'escull de l'estacionalitat.

El sector comercial assenyala que es veu molt perjudicat per la forta competència del comerç online. La irrupció dels grans competidors digitals és una tendència global que s'ha de contrarestar amb una millora de la qualitat del servei i de la gamma de productes. Cal, sobretot, personalitzar l'oferta i millorar l'experiència i l'ús de la tecnologia de consum. A la Cambra estem analitzant les barreres que dificulten el comerç electrònic i les accions que es poden dur a terme per desenvolupar aquesta línia de negoci al Principat.

Per tot això, un dels reptes més importants de la Cambra continuarà sent acompanyar el sector del *retail* en l'adaptació als canvis en què està immers. Estem posant tots els esforços a fer arribar a tothom el programa de qualitat *Certificat Comerç Excel·lent*, subvencionat pel Ministeri de Presidència, Economia i Empresa. Aquest any 2019 ha estat el punt de partida i ja s'han lliurat els primers sis certificats. Esperem que durant el 2020 el projecte vagi avançant i molts més empresaris se sumin al programa. Aquesta eina és molt útil perquè els establiments millorin l'excel·lència del tracte amb el client, l'experiència de compra i la qualitat del producte. A més, és important perquè els permet trobar el seu posicionament, diferenciar-se del competidor i augmentar la rendibilitat del negoci.

També continuarem en la línia d'aquests darrers anys i organitzarem un *Retail training tour experience* a Londres per posar a l'abast dels comerciants les darreres tendències del sector, i proposarem un *Tourism training tour experience* destinat al sector turístic.

D'altra banda, en termes generals, per promoure i facilitar l'activitat econòmica, vull assenyalar els principals projectes que desenvoluparem des de la Cambra aquest any que ve:

-Conjuntament amb el Ministeri de Presidència, Economia i Empresa hem iniciat els treballs per analitzar les possibilitats de crear una zona franca dins d'Andorra. Buscarem el model que s'adapti més bé a les característiques del país, tenint en compte els espais fiscals homologats per la UE, atès que Andorra té signat un acord duaner amb la Unió Europea. A més, estem treballant de manera constant amb la Duana per agilitar al màxim tots els tràmits duaners d'importacions i exportacions de mercaderies.

-No deixarem d'insistir en la necessitat de disminuir els tràmits administratius, ja que són la gran assignatura pendent que dificulta i impedeix no sols el bon desenvolupament de la inversió estrangera, sinó també el dia a dia de les empreses. En el món actual la burocràcia és una barrera anacrònica per a un país petit i dinàmic com el nostre.

-Per segon any, juntament amb MoraBanc i Iniced, presentarem l'estudi sobre la maduresa digital de les empreses, que ens permetrà veure els avenços que s'han fet i en quins aspectes cal posar més esforços.

-El proper mes de febrer organitzarem una Jornada sobre economia col·laborativa en el sector del turisme, dins el marc general d'organització de jornades sobre temes d'actualitat empresarial.

-Conjuntament amb el Col·legi d'Advocats, s'estan duent a terme les darreres accions, davant el Govern perquè la posada en marxa del Tribunal Arbitral sigui una realitat com més aviat millor. Esperem que durant el primer trimestre del 2020 es constitueixi el Ple del Tribunal.

-El passat dia 25 de novembre la Cambra ha estat autoritzada com a Entitat de mediació. Durant l'any 2020 impulsarem una sèrie d'accions per donar a conèixer aquest mitjà de resolució de conflictes. La mediació permet una resolució del conflicte més ràpida i menys costosa que l'administració de justícia o l'arbitratge, perquè pot tenir en compte les persones i allò que realment necessiten per resoldre diferències.

-Pel que fa a l'Acord d'associació, continuarem treballant amb tots els sectors econòmics i el Govern en la identificació i l'anàlisi de les oportunitats i les amenaces per al sector empresarial existent i la creació real de noves activitats que pot comportar la participació en el mercat interior.

-Desplegarem el nou Programa europeu de cooperació transfronterera entre Espanya, França i Andorra (CCI PirineusMed II - POCTEFA). Aquest és un projecte de les cambres de comerç de Girona, Lleida, Occitània, Pirineus Orientals i Andorra, finançat pel fons FEDER, a través del programa Interreg POCTEFA.

-En relació amb el desenvolupament de les infraestructures de comunicacions aèries continuem treballant en l'elaboració dels diferents informes tècnics. L'any vinent acabarem els estudis necessaris per tal que EASA pugui emetre la valoració definitiva sobre la possibilitat tècnica real del projecte d'aeroport projectat a la zona de Grau Roig. També drem a terme els estudis de viabilitat econòmica.

-Pel que fa referència a les connexions ferroviàries, actualment estem analitzant amb diversos grups europeus, la viabilitat, tant des del punt de vista tècnic com financer, de la via de connexió ferroviària Toulouse-Andorra-Barcelona.

-Per acabar, la formació continuarà sent un dels principals eixos de l'activitat de la Cambra, amb programes i cursos formatius, presencials i online, de duració i temàtiques diverses, que s'estan redefinint i actualitzant constantment.

Miquel Armengol Pons
President

ÍNDEX

Semestre gener-juny de 2019:

- **Comentaris i gràfics:**

- 7** Indústria
- 9** Construcció
- 11** Comerç minorista
- 13** Sector hotelier

- **Enquestes de conjuntura:**

- 16** Indústria
- 18** Construcció
- 20** Comerç minorista
- 24** Sector hotelier

Annex:

- 26** Distribució sectorial de la mostra en el comerç minorista

L'enquesta de conjuntura realitzada per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, s'ha dut a terme durant el tercer trimestre de l'any 2019 entre empreses de la indústria, la construcció, el comerç minorista i el sector hotelier. La mostra comprèn 418 empreses i el marge d'error estimat és del 4,31%.

SEMESTRE GENER-JUNY 2019

COMENTARIS I GRÀFICS

Indústria
Construcció
Comerç minorista
Sector hoteler

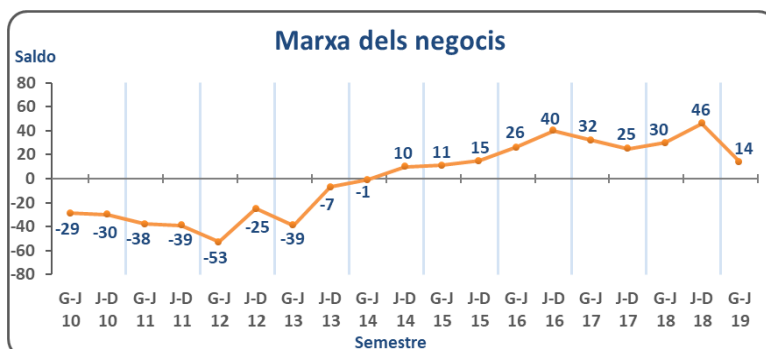
INDÚSTRIA

El primer semestre de 2019 el sector industrial ha frenat el ritme de recuperació, fins al punt que ha presentat els resultats menys favorables dels últims tres anys.

D'acord amb l'enquesta de conjuntura de la Cambra, la majoria d'indicadors d'activitat i de confiança s'han situat clarament per sota de les expectatives del sector i, en conjunt, suggereixen un alentiment significatiu de l'activitat industrial.

Per desè semestre consecutiu, la valoració que els empresaris han fet de la **marxa dels negocis** s'ha mantingut en una línia positiva; ara bé, en conjunt reflecteix un grau d'optimisme força més moderat que al llarg del període 2016-2018. En concret, el percentatge d'indústries que han assenyalat una evolució favorable dels negocis s'ha reduït fins al 35% (a finals de l'any 2018 aquest percentatge havia arribat a ser del 53%); i d'altra banda, un 21% dels empresaris han qualificat de dolenta la situació actual dels negocis – el triple d'empreses que en el semestre anterior.

La pèrdua d'impuls de la indústria s'ha materialitzat en l'evolució de la **producció**, que ha seguit una tendència a la baixa per primera vegada des de l'any 2014, afectada per un afebliment de la demanda domèstica i per un menor dinamisme de l'entorn econòmic exterior. Aquest fet ha limitat el ritme exportador de les empreses andorranes (les **exportacions totals** de béns han disminuït un 6,9% interanual durant els primers sis mesos de l'any 2019, en contrast amb l'augment del 16,2% de 2018).

Paral·lelament, el procés d'ajust de les empreses al descens de la demanda s'ha traduït en un retrocés del **grau d'utilització de la capacitat productiva**, que s'ha situat en el 70% de mitjana, un nivell 2,7 punts inferior a la mitjana de 2018.

D'altra banda, **els estocs de productes acabats** s'han considerat una mica superiors als desitjats, i **la cartera de comandes**, que sol ser un bon indicador avançat de la producció futura, ha empitjorat respecte als dos semestres anteriors, amb el 29% de les empreses enquestades que l'han situat en nivells poc satisfactoris.

Aquest baix ritme d'activitat de la indústria es posa de manifest també en les xifres oficials de PIB publicades pel Departament d'Estadística, que indiquen que **el VAB real de la indústria** va disminuir el 0,4% interanual el segon trimestre de 2019. Aquest registre que se situa només una dècima per sota de la taxa del trimestre anterior (-0,5%) i dona continuïtat a la tònica de descensos que s'observa en aquest sector des del segon trimestre de 2017.

Finalment, **l'ocupació de personal** del sector ha mantingut una evolució força estable en la majoria d'empreses i **els preus de venda** han continuat mostrant una tendència de clara contenció, tot i la pressió dels costos, per mirar de guanyar competitivitat i impulsar les vendes.

Els empresaris es mostren poc entusiastes amb les perspectives futures i avancen un deteriorament més intens de la situació industrial al llarg del segon semestre de 2019.

En concret, les empreses preveuen un cert estancament de **la marxa dels negocis** i dels **volums de producció** i un comportament menys favorable de **la cartera de comandes**,

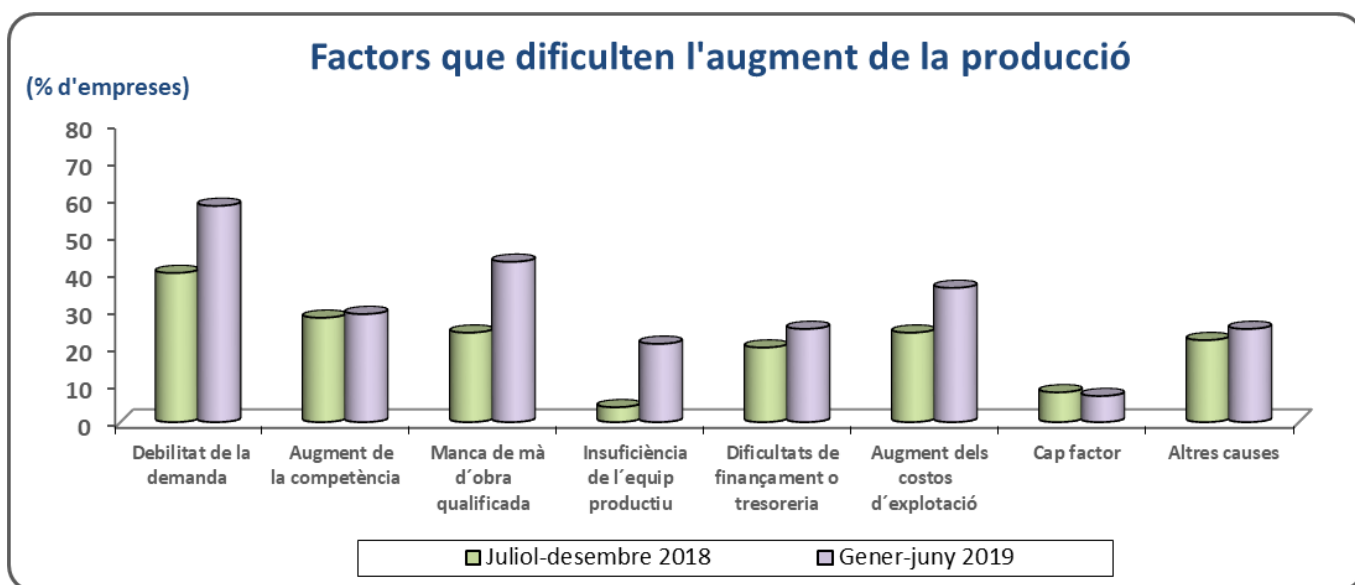
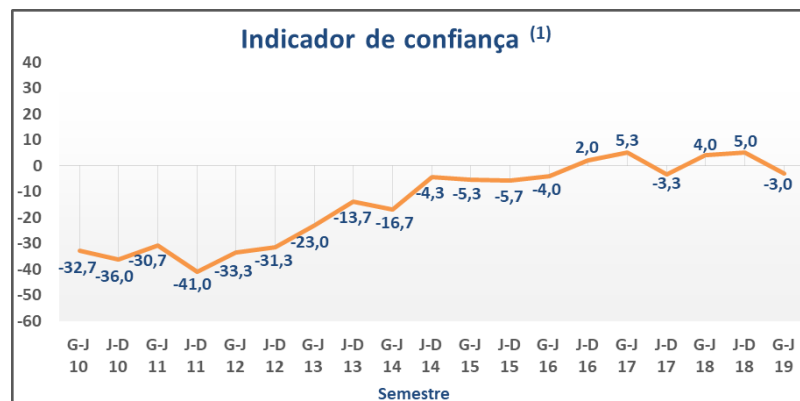
uns fets que indiquen la continuïtat de la tendència a la baixa de l'activitat del sector.

El grau d'utilització de la capacitat productiva es mantindrà a prop dels valors actuals, i **el personal ocupat i els preus de venda** seguiran, en general, una tendència d'estabilitat.

L'indicador de clima industrial, que mesura el nivell de confiança dels empresaris del sector, també reflecteix els ànims més pessimistes de les empreses. En concret, el valor d'aquest índex, després de dos semestres consecutius de registres positius, ha empitjorat 8 punts respecte al semestre anterior i s'ha situat un altre cop en cotes negatives (-3,0 punts).

La debilitat de la demanda guanya pes com a obstacle que limita la millora

dels negocis i és el que més preocupa les empreses, amb una freqüència del 58% del total. D'altra banda, cal destacar altres factors que també han augmentat sensiblement la rellevància en relació amb el semestre anterior: és el cas de **la manca de mà d'obra qualificada**, que han citat el 43% dels enquestats, i **l'augment dels costos d'explotació**, que han esmentat el 36% de les empreses.

¹ Mitjana del saldo de la cartera de comandes total, dels estocs canviats de signe i de les perspectives de la tendència de la producció.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

CONSTRUCCIÓ

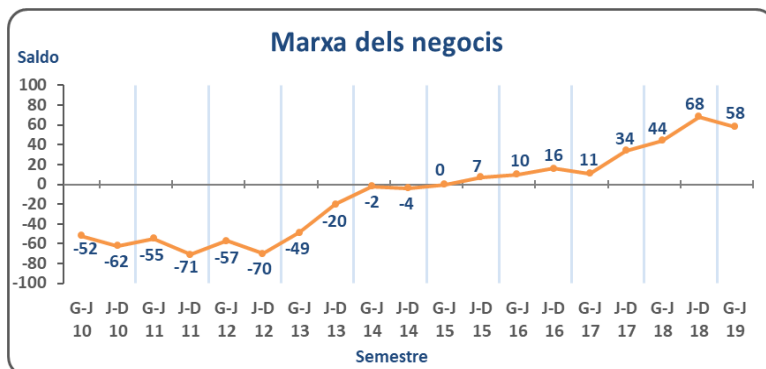
La construcció continua sent el sector més dinàmic de l'economia andorrana.

Els resultats de l'enquesta de clima empresarial confirmen que **l'activitat constructora ha mantingut un ritme expansiu molt notable** al llarg del primer semestre de 2019. De fet, ha estat superior al de la resta de sectors, tot i que cal recordar que **els nivells de producció encara són baixos** i que el pes del sector sobre l'economia se situa molt per sota dels valors històrics d'abans de la crisi.

Les empreses constructores han continuat fent una valoració força positiva de **la situació actual dels negocis**, si bé, en conjunt, no ha estat tan optimista com l'apuntada el semestre anterior, fet que suggereix una certa moderació del ritme de millora de l'activitat. En concret, el 63% de les empreses enquestades han qualificat de bona la marxa dels negocis, i tan sols un reduït 5% d'empreses han assenyalat una evolució negativa de l'activitat.

Igualment, **el volum d'obra executada**, tot i que mostra una moderació en el ritme de creixement, segueix consolidant una tònica de clara recuperació, un fet que confirma que l'activitat està remuntant progressivament (gairebé la meitat de les empreses, el 46% del total, continua assenyalant un increment dels treballs executats en relació amb un any enrere).

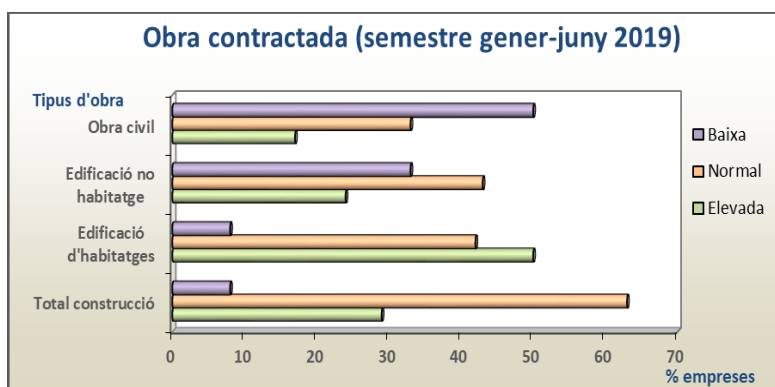
L'evolució de **l'obra contractada** també manté una trajectòria favorable i de clara millora, gràcies al comportament més dinàmic del sector privat, que se sustenta en el creixement de l'edificació residencial.

Aquesta bona conjuntura s'explica per **l'impuls de la demanda d'habitatges**, afavorida per un augment de la confiança de les famílies –en un context de lenta millora del mercat laboral i de les rendes salarials– i per un període llarg de facilitats financeres.

No obstant el dinamisme del segment de l'habitatge, hi ha algun indicador que mostra signes contradictoris i que suggereix un cert alentiment de la demanda. És el cas del **nombre total d'habitatges transmesos** (d'obra nova i de segona mà), que ha registrat una caiguda del 20,5% interanual fins al segon trimestre de 2019, una tendència que contrasta amb els forts augments registrats en períodes anteriors.

D'altra banda, pel que fa a **l'obra civil**, el ritme de contractacions s'ha continuat considerant baix, sobretot a causa de la disminució de la licitació d'obra pública per part del Govern (el pressupost de 2019 estableix una reducció de la inversió real del 12,9% respecte a la xifra pressupostada de l'any 2018).

L'estimació avançada del PIB publicada pel Govern corrobora que la construcció continua consolidant la fase expansiva que es va iniciar a finals de 2015 i que s'ha anat

intensificant a partir del segon trimestre de 2017, amb taxes de creixement molt elevades i clarament superiors a les de la resta de grans sectors. En concret, s'estima que **el VAB real del sector de la construcció** ha augmentat el 5,3% interanual el segon trimestre de 2019, set dècimes menys que el trimestre anterior, però una dècima més que el registre d'ara fa un any.

En opinió de les empreses constructores, **els preus unitaris de contractació** han confirmat l'orientació alcista iniciada l'any passat i, pel que fa al **mercat laboral**, el fort ritme de creixement de l'ocupació en el sector es manté, i fins i tot s'intensifica, aquest semestre. **Les dades d'assalariats de la CASS** reafirmen aquest dinamisme de la construcció, amb un augment interanual dels assalariats molt notable, del 8,4%, un fet que suposa la taxa de creació d'ocupació més alta del conjunt de l'economia.

El sector de la construcció continuarà consolidant el fort creixement de cara als propers mesos.

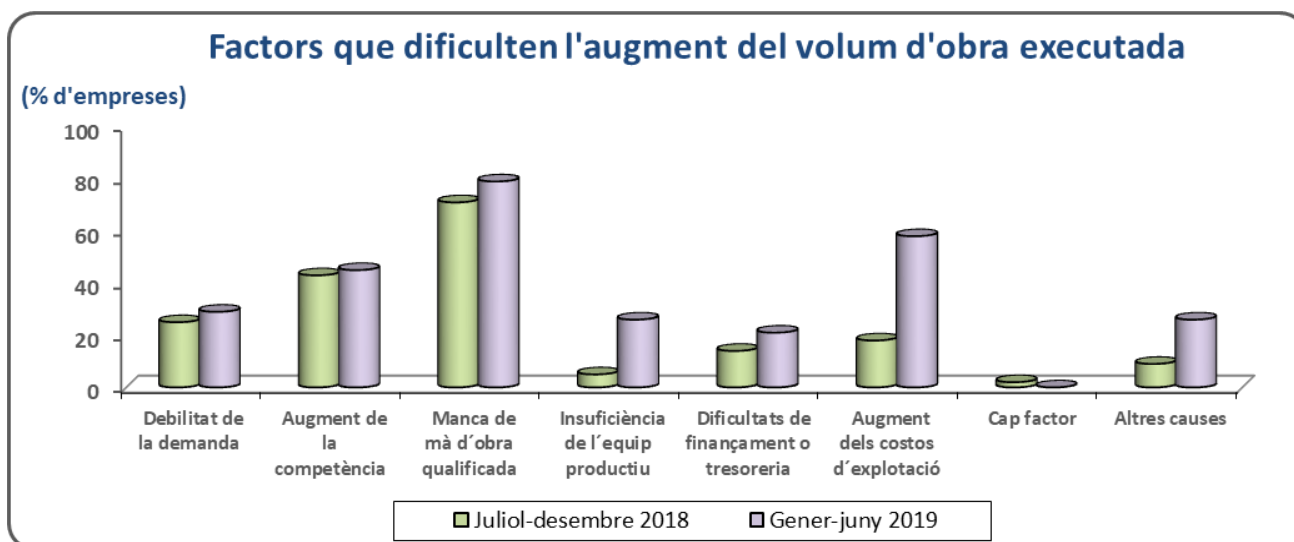
Les expectatives de les empreses per a la segona meitat de l'any 2019 es mantenen positives pel que fa a **la marxa dels negocis** i al **volum d'obra executada**, i a més, milloren en relació amb les d'un any enrere.

Quant a **l'obra contractada**, els senyals també fan ser optimistes. Les empreses preveuen un augment de les contractacions en la branca d'edificació residencial, que guanyarà més dinamisme, per l'augment del ritme d'activitat vinculat a l'obra nova i a la rehabilitació.

Les dades de visats d'obra facilitades pel Col·legi d'Arquitectes corroboren aquesta tendència. En concret, els metres quadrats visats de nova construcció han augmentat un 82,5% interanual el primer semestre de 2019 (després de registrar ja un fort increment el semestre anterior) i la superfície visada destinada a reforma s'ha incrementat un 18,3%.

En opinió de les empreses, **la bona marxa de l'activitat permetrà continuar creant llocs de treball** en el sector i **els preus de venda** mantindran una trajectòria alcista, tot i que de perfil més moderat.

Quant als factors que limiten la millora dels negocis, **la manca de mà d'obra qualificada** repeteix, per quart semestre consecutiu, com la preocupació més important de les empreses, assenyalada pel 79% dels enquestats; seguit a molta distància per **l'augment dels costos d'explotació** (58%) i **l'augment de la competència** (45%). En canvi, el percentatge d'empreses que consideren que **la debilitat de la demanda** dificulta la marxa dels negocis s'ha mantingut molt baix (només l'han assenyalat el 29% de les empreses).

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

COMERÇ MINORISTA

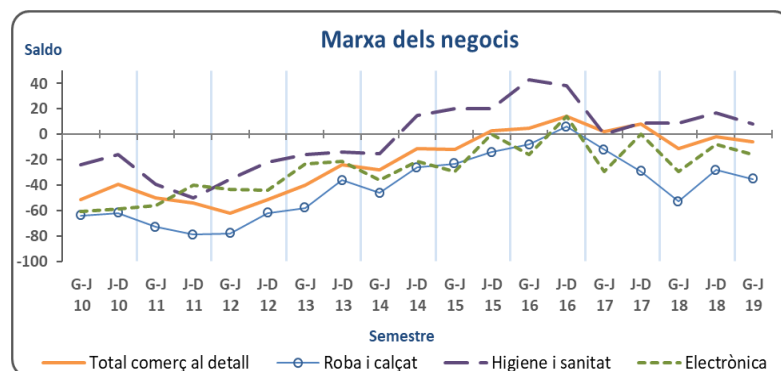
El comerç és el sector que continua oferint els resultats més negatius de les enquestes, ja que s'ha mantingut en la línia dels baixos nivells d'activitat registrats els darrers anys.

El sector del *retail* mostra una preocupació evident per la manca d'impuls del consum i el baix poder adquisitiu dels nostres visitants, en el context actual de desacceleració econòmica global; però sobretot els darrers temps està afrontant un canvi d'hàbits dels consumidors: **creixement de les vendes online, prioritats de despesa diferents i recerca tot l'any d'ofertes i descomptes**. Aquests factors continuen limitant la capacitat de recuperació de l'activitat del sector.

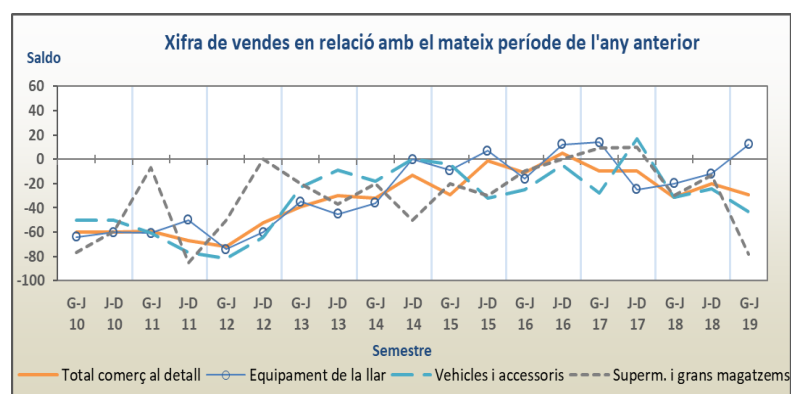
D'acord amb l'enquesta de conjuntura de la Cambra, les valoracions dels comerciants sobre **la marxa dels negocis** mantenen el to pessimista d'un any enrere i suggereixen una nova caiguda de l'activitat comercial al llarg de la primera meitat de l'any 2019. En termes globals, el 23% dels comerciants han considerat que la marxa dels negocis ha estat bona, davant del 29% d'enquestats que l'han valorat negativament.

Per subsectors, **la situació dels negocis ha estat comparativament menys satisfactòria als supermercats i grans magatzems que a la resta del comerç més especialitzat**. I en funció de la classe de productes, contrasta l'evolució més favorable de **les branques d'equipament de la llar i d'higiene i sanitat** –que per segon semestre consecutiu han estat les úniques que han registrat un clima dels negocis predominantment positiu– amb les valoracions més pessimistes del **subsector de roba i calçat**, que, tot i moderar el ritme de caiguda de

l'activitat en relació amb l'any 2018, ha mostrat un to general dels negocis encara bastant negatiu.

En paral·lel, **les vendes al detall segueixen sense remuntar**. En opinió dels comerciants, la xifra de vendes global ha continuat disminuint en relació amb els dos semestres anteriors, tot i l'esforç que estan fent els comerços per aplicar importants descomptes i promocions per impulsar les vendes.

El sector del *retail* s'intenta adaptar a les noves pautes de la demanda, per captar un client més informat i conscienciat amb el preu, que sap que pot comprar barat tot l'any. Ara bé, aquesta dinàmica de descomptes preocupa els empresaris del sector, ja que, en un context d'elevada competència i de disminució de la despesa de consum, **es continuen deteriorant els marges comercials ja ajustats i lògicament els beneficis se'n ressenten**.

Des d'una òptica subsectorial, l'única branca que ha registrat un augment dels nivells de vendes, tot i que de caràcter molt moderat, ha estat la d'**equipament de la llar**, afavorida en bona part pel dinamisme del sector de la

construcció. Per part seva, l'ànim de compra dels consumidors ha decaïgut una mica en **el ram d'higiene i sanitat**, tot i mantenir-se encara com una de les activitats més dinàmiques del comerç.

En canvi, en el vessant més negatiu, els pitjors registres de vendes s'han observat en **els supermercats i grans magatzems** (en què el 78% de les empreses han registrat uns volums de facturació inferiors als d'un any abans), i en menor mesura, també, en **els segments de roba i calçat, de vehicles i accessoris i d'alimentació**.

D'altra banda, aquest primer semestre de 2019 cal posar en relleu un altre fet: **molts establiments comercials del Pas de la Casa han destacat l'impacte negatiu sobre l'activitat comercial del tancament i les restriccions dels accessos amb França** durant un període acumulat de prop de 532 hores, a conseqüència tant de la neu com de l'esllavissada que hi va haver a l'abril.

En aquest sentit, el 67% dels comerços enquestats ubicats al Pas de la Casa han indicat que han patit una disminució interanual de la xifra de vendes al llarg dels primers sis mesos de l'any 2019, un percentatge força superior al del conjunt de comerços de la resta del país (el 47%).

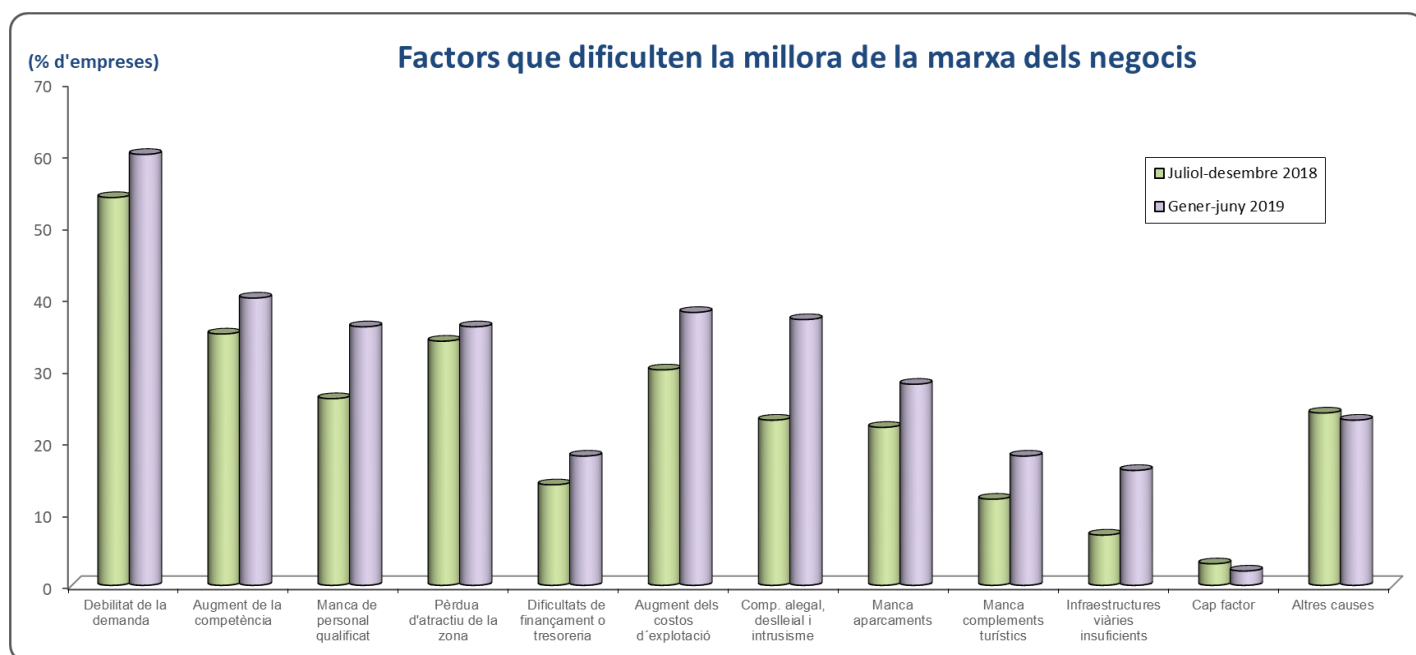
Finalment, **els estocs de productes** s'han considerat en conjunt adequats per a l'època de l'any i **el personal ocupat** s'ha mantingut estable en la majoria de comerços.

Les expectatives de les empreses de cara a la segona meitat de l'any 2019 no mostren signes apreciables de millora i indiquen que l'activitat comercial continuarà presentant uns registres d'activitat molt discrets.

Els comerciants preveuen que **la marxa dels negocis** seguirà una tendència estable i que les vendes es mantindran en nivells encara baixos en la majoria de comerços.

El personal ocupat seguirà una evolució tímida a l'alça i **els preus de venda** continuaran presentant un perfil molt contingut.

En aquest context, no és estrany que **la debilitat de la demanda** es mantingui com el principal factor assenyalat per les empreses entre els obstacles que limiten la millora dels negocis. El 60% dels comerços han assenyalat aquesta dificultat davant d'altres obstacles com **l'augment de la competència** (que han citat el 40% dels enquestats) i **l'augment dels costos d'explotació** (que han esmentat el 38% de les empreses).

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

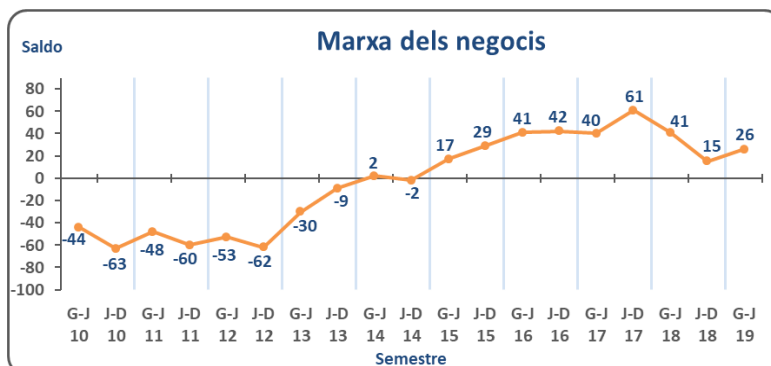
SECTOR HOTELER

El sector hotelier, afectat per una pèrdua d'impuls del turisme, ha frenat el fort ritme expansiu dels tres anys anteriors i ha mostrat un balanç dels negocis més discret aquest primer semestre de 2019.

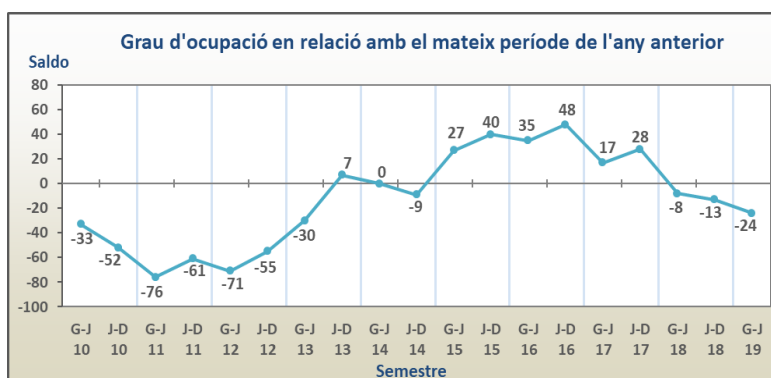
Aquest menor dinamisme de la demanda turística durant els primers sis mesos de l'any s'explica sobretot per un comportament menys favorable dels nostres mercats emissors tradicionals –espanyol i francès–, en un context de debilitament progressiu de les seves economies respectives. Aquest fet és molt significatiu si es té en compte la rellevància que continua tenint el sector turístic com a motor de l'activitat econòmica d'Andorra.

Les valoracions dels hotelers sobre la **marxa dels negocis** s'han mantingut en un rang positiu, però, malgrat això, mostren el caràcter menys optimista en aquest període des de l'any 2015, quan es va iniciar la recuperació del sector. Destaca que el 40% dels enquestats han indicat una evolució positiva dels negocis, 8 punts menys que el mateix semestre de l'any anterior, mentre que el nombre d'hotels que han assenyalat una trajectòria dolenta de l'activitat s'ha duplicat, fins a arribar al 14% del total.

L'activitat del sector hotelier s'ha vist condicionada per una caiguda del nombre de turistes durant la campanya d'hivern, afectada per una climatologia més adversa que en temporades anteriors. Aquesta circumstància ha estat compensada parcialment per un comportament més favorable del turisme durant els mesos més fluixos –maig i juny–, en què els turistes van créixer un notable 6,2% interanual, un ritme d'augment superior al registrat l'any 2018 (4,8%).

Des d'una perspectiva territorial, el clima més positiu s'ha observat als nuclis centrals del país, **Andorra la Vella** i **Escaldes-Engordany**, i en menor mesura també a les parròquies d'**Ordino** i de **Sant Julià de Lòria**. En canvi, a la resta de parròquies –**Canillo**, **Encamp** i **la Massana**, sobretot en aquesta última–, els resultats no han estat tan favorables, tot i ser el període de màxima activitat de l'any en aquestes zones.

En conjunt, el **grau mitjà d'ocupació** s'ha mantingut en nivells similars als del semestre anterior, però per contra ha empitjorat bastant en relació amb el mateix període de l'any 2018.

La caiguda de l'ocupació, en termes interanuals s'ha notat molt intensament a totes les parròquies altes, si bé destaquen en particular els mals resultats assolits a les zones de **Canillo** i d'**Encamp**, on el ritme d'activitat ha afluixat molt aquest semestre, en bona part a causa del tancament de la carretera d'accés a França durant dies (3 de cada 4 establiments hotelers ubicats en aquestes parròquies han assenyalat uns índexs d'ocupació inferiors als registrats ara fa un any). Pel que fa a les parròquies baixes, els registres d'ocupació han estat en conjunt més

satisfactoris, especialment a les zones d'**Andorra la Vella** i d'**Escaldes-Engordany**, que en general han mantingut uns bons nivells d'activitat.

Les dades de visitants publicades pel Departament d'Estadística confirmen aquest debilitament progressiu de la conjuntura turística. Segons aquestes xifres, durant el primer semestre de 2019 el nombre de turistes només ha augmentat un 0,2% interanual, davant de l'increment del 2,1% del 2018. En paral·lel, el nombre de pernoctacions¹ en establiments hotelers ha disminuït un 0,7% interanual, una xifra que representa la primera caiguda des de l'any 2014.

En opinió de les empreses, el personal ocupat s'ha mantingut força estable en la majoria d'hotels i, d'altra banda, la pèrdua de dinamisme de la demanda i la forta competència en el sector han propiciat una clara contenció dels preus de venda.

Quant a la distribució de la clientela per nacionalitats, els catalans continuen

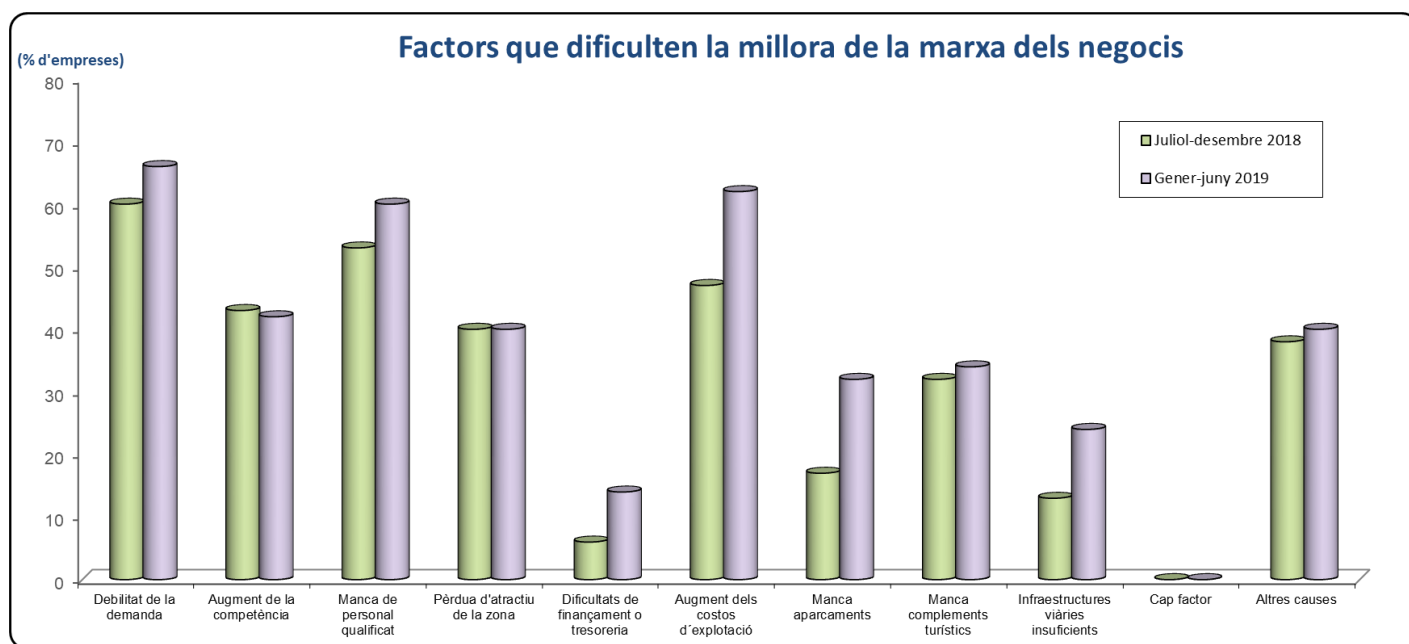
liderant el rànquing amb una representació del 36% sobre el total de la clientela, seguits dels clients procedents de la resta d'Espanya i de França, que han passat a representar en ambdós casos el 22% del total, una proporció lleugerament superior a la dels clients d'altres destinacions més llunyanes (el 20% del total).

Les perspectives de les empreses de cara al segon semestre de 2019 són les més pessimistes dels últims cinc anys i anticipen la continuïtat de la desacceleració de l'activitat hotelera al llarg dels propers mesos.

En conjunt, les empreses preveuen un lleu empitjorament de la marxa dels negocis, en línia amb una disminució moderada del grau mitjà d'ocupació.

Així mateix, el volum de reserves s'ha valorat baix per a l'època de l'any i pràcticament no es preveuen canvis pel que fa als preus de venda i en l'àmbit del mercat laboral.

La debilitat de la demanda ha guanyat pes com a factor que limita la millora de l'activitat per quart semestre consecutiu i ja preocupa el 66% de les empreses consultades. Darrere d'aquest factor, els hotelers han destacat gairebé amb la mateixa freqüència, l'augment dels costos d'explotació (el 62%) i la manca de personal qualificat (el 60%).

¹ Dada relativa a pernoctacions en hotels i apartaments.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

SEMESTRE GENER-JUNY 2019

ENQUESTES DE CONJUNTURA

Indústria
Construcció
Comerç minorista
Sector hoteler

Semestre observat (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Marxa dels negocis	Bona	35	53	39
	Regular	44	40	52
	Dolenta	21	7	9
	Saldo	14	46	30
• Comandes	Elevades	15	21	19
	Normals	56	63	57
	Baixes	29	17	24
	Saldo	-14	4	-5
• Nivell d'estocs de productes acabats	Excessiu	9	8	3
	Adequat	49	43	58
	Insuficient	0	3	3
	Mai no hi ha estocs	42	46	36
	Saldo	9	5	0

Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Producció	Més alta	17	32	31
	Semblant	46	51	42
	Més baixa	38	18	27
	Saldo	-21	14	4
• Preus de venda	Més alts	15	16	15
	Iguals	79	77	79
	Més baixos	6	8	6
	Saldo	9	8	9
• Personal ocupat	Més	15	9	11
	Igual	76	82	79
	Menys	8	9	10
	Saldo	7	0	1

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Producció	Més alta	18	36	33
	Semblant	44	47	46
	Més baixa	38	17	21
	Saldo	-20	19	12

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2019 (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	18	27	28
	Mantenir-se	71	66	70
	Empitjorar	11	7	3
	Saldo	7	20	25

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Tendència de les comandes	Augmentar	14	28	16
	Mantenir-se	68	59	72
	Disminuir	18	13	12
	Saldo	-4	15	4
• Tendència de la producció	Augmentar	26	29	27
	Estabilitzar-se	62	58	63
	Disminuir	12	13	10
	Saldo	14	16	17
• Tendència dels preus de venda	Augmentar	12	22	11
	Estabilitzar-se	84	75	80
	Disminuir	4	3	9
	Saldo	8	19	2
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar	7	18	10
	Mantenir-se	86	76	87
	Disminuir	7	6	3
	Saldo	0	12	7

Factors que dificulten l'augment de la producció els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
*Debilitat de la demanda	58	40	49
*Augment de la competència	29	28	39
*Manca de mà d'obra qualificada	43	24	48
*Insuficiència de l'equip productiu	21	4	23
*Dificultats de finançament o tresoreria	25	20	32
*Augment dels costos d'explotació	36	24	39
*Cap factor	7	8	6
*Altres causes	25	22	21

Grau mitjà d'utilització de la capacitat productiva

	1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Semestre observat	70,0%	72,3%	73,2%
• Previst per als propers sis mesos	75,2%	73,2%	75,8%

	1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
Indicador de confiança en la indústria ⁽¹⁾:	-3,0	5,0	4,0

Notes:

¹ Mitjana del saldo de la cartera de comandes total, dels estocs canviats de signe i de les perspectives de la tendència de la producció.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

Semestre observat (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018	
• Marxa dels negocis	Bona	63	68	49	
	Regular	32	32	46	
	Dolenta	5	0	5	
	Saldo	58	68	44	
		<u>Total</u>	<u>Edificació</u>	<u>Edificació no</u>	<u>Obra civil</u> ⁽³⁾
		<u>construcció</u>	<u>d'habitatges</u> ⁽¹⁾	<u>habitatge</u> ⁽²⁾	
• Obra contractada	Elevada	29	50	24	17
	Normal	63	42	43	33
	Baixa	8	8	33	50
	Saldo	21	42	-9	-33
	<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2018</i>	<i>21</i>	<i>8</i>	<i>-31</i>
<i>1r sem. 2018</i>		<i>8</i>	<i>0</i>	<i>-33</i>	<i>-25</i>

Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Volum d'obra executada	Superior	34	49	28
	Igual	47	44	48
	Inferior	18	7	25
	Saldo	16	42	3
• Preus unitaris de contractació	Més alts	29	16	27
	Iguals	68	82	71
	Més baixos	3	2	2
	Saldo	26	14	25
• Personal ocupat	Més	34	23	15
	Igual	53	65	71
	Menys	13	12	15
	Saldo	21	11	0

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Volum d'obra executada	Superior	46	64	54
	Igual	41	29	31
	Inferior	14	7	15
	Saldo	32	57	39

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2019 (en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	24	25	23
	Mantenir-se	74	73	70
	Empitjorar	3	2	8
	Saldo	21	23	15

		<u>Total</u> <u>construcció</u>	<u>Edificació</u> <u>d'habitatges</u> ⁽¹⁾	<u>Edificació no</u> <u>habitatge</u> ⁽²⁾	<u>Obra civil</u> ⁽³⁾
• Tendència del volum d'obra contractada	Augmentar	42	50	21	24
	Estabilitzar-se	53	46	68	41
	Disminuir	6	4	11	35
	Saldo	36	46	10	-11
Saldo	2n sem. 2018	18	21	0	-18
	1r sem. 2018	14	13	12	0
			1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Tendència del volum d'obra executada	Augmentar		42	20	36
	Estabilitzar-se		53	75	49
	Disminuir		5	5	15
	Saldo		37	15	21
• Tendència dels preus	Augmentar		24	34	20
	Estabilitzar-se		74	64	78
	Disminuir		3	2	3
	Saldo		21	32	17
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar		19	23	20
	Mantenir-se		73	72	73
	Disminuir		8	5	8
	Saldo		11	18	12

Factors que dificulten l'augment del volum d'obra executada els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
*Debilitat de la demanda	29	25	43
*Augment de la competència	45	43	60
*Manca de mà d'obra qualificada	79	71	78
*Insuficiència de l'equip productiu	26	5	25
*Dificultats de finançament o tresoreria	21	14	20
*Augment dels costos d'explotació	58	18	50
*Cap factor	0	2	0
*Altres causes	26	9	28

Notes:

¹ Inclou xalets i apartaments nous i rehabilitació.

² Inclou edificació industrial, oficines, locals comercials, escoles, hospitals, hotels, pàrquings, reparacions, etc.

³ Inclou infraestructures: carreteres, obres hidràuliques, obres d'urbanització, etc.

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

		<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calcat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>
Semestre observat (en % d'empreses)										
• Marxa dels negocis										
	Bona	23	24	6	31	31	26	19	28	0
	Regular	48	52	53	53	46	32	52	44	44
	Dolenta	29	24	41	17	23	42	30	28	56
	Saldo	-6	0	-35	14	8	-16	-11	0	-56
Saldo	2n sem. 2018	-2	-8	-28	20	17	-8	-7	-1	-13
	1r sem. 2018	-11	-24	-53	9	9	-29	4	-5	0
• Nivell d'estocs										
	Reduït	18	25	7	24	8	38	16	18	0
	Adequat	62	66	48	76	64	63	56	60	56
	Excessiu	21	9	45	0	28	0	28	22	44
	Saldo	-3	16	-38	24	-20	38	-12	-4	-44
Saldo	2n sem. 2018	1	30	-25	-3	-24	30	32	-8	-25
	1r sem. 2018	-3	12	-25	7	-5	-23	0	1	-20
Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)										
• Xifra de vendes										
	Més alta	20	17	16	21	22	28	15	24	11
	Semblant	29	21	26	38	35	22	30	32	0
	Més baixa	51	62	58	41	43	50	56	44	89
	Saldo	-31	-45	-42	-20	-21	-22	-41	-20	-78
Saldo	2n sem. 2018	-5	-25	-31	18	4	8	10	-6	12
	1r sem. 2018	-39	-45	-69	-25	-19	-36	-35	-37	-50
• Preus de venda										
	Més alts	16	20	3	20	17	5	15	15	63
	Iguals	63	67	69	63	79	74	63	55	25
	Més baixos	21	13	28	17	4	21	22	30	13
	Saldo	-5	7	-25	3	13	-16	-7	-15	50
Saldo	2n sem. 2018	-12	0	-17	3	-18	-15	-11	-11	-88
	1r sem. 2018	-2	6	-47	4	0	-7	8	13	-10

Total comerç minorista Alimentació Roba i calcat Equipament de la llar Higiene i sanitat Electrònica Vehicles i accessoris Altres comerços Superm. i grans magatzems

Semestre observat en comparació amb el semestre anterior (en % d'empreses)

• Personal ocupat

Més		10	6	6	11	16	5	11	10	22
Igual		80	84	79	83	84	84	85	74	67
Menys		10	10	15	6	0	11	4	17	11
Saldo		0	-4	-9	5	16	-6	7	-7	11
<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2018</i>	2	-6	7	-6	0	-15	11	4	13
	<i>1r sem. 2018</i>	-4	-3	-16	-3	0	7	-4	-2	0

Semestre observat en comparació amb el mateix semestre de l'any anterior (en % d'empreses)

• Xifra de vendes

Més alta		19	10	16	31	13	21	15	22	0
Semblant		33	41	16	50	43	26	27	31	22
Més baixa		48	48	68	19	43	53	58	47	78
Saldo		-29	-38	-52	12	-30	-32	-43	-25	-78
<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2018</i>	-20	-18	-47	-12	0	-31	-24	-16	-13
	<i>1r sem. 2018</i>	-31	-40	-75	-20	4	-50	-31	-19	-30

• Personal ocupat

Més		12	7	6	18	13	5	12	13	33
Igual		80	86	91	76	88	90	85	71	44
Menys		8	7	3	6	0	5	4	16	22
Saldo		4	0	3	12	13	0	8	-3	11
<i>Saldo</i>	<i>2n sem. 2018</i>	-2	-14	-7	-21	14	0	11	8	-13
	<i>1r sem. 2018</i>	0	10	-10	-13	5	7	4	4	-10

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2019 (en % d'empreses)

Total comerç minorista Alimentació Roba i calcat Equipament de la llar Higiene i sanitat Electrònica Vehicles i accessoris Altres comerços Superm. i grans magatzems

• **Marxa dels negocis**

Millorar		23	21	16	22	39	16	12	30	11
Mantenir-se		59	58	53	69	42	58	68	58	78
Empitjorar		18	21	31	8	19	26	20	12	11
Saldo		5	0	-15	14	20	-10	-8	18	0
Saldo	2n sem. 2018	-1	-13	-3	6	9	-7	0	7	-50
	1r sem. 2018	0	-12	-22	12	18	-29	12	8	-20

• **Xifra de vendes**

Augmentar		28	33	23	32	36	21	15	32	22
Estabilitzar-se		51	50	42	53	56	58	50	50	56
Disminuir		21	17	35	15	8	21	35	18	22
Saldo		7	16	-12	17	28	0	-20	14	0
Saldo	2n sem. 2018	0	-11	-12	12	26	7	0	3	-38
	1r sem. 2018	-2	-15	-6	12	18	-22	8	0	-40

• **Preus de venda**

Augmentar		11	13	0	6	23	0	7	15	25
Estabilitzar-se		79	84	78	83	73	89	70	79	75
Disminuir		10	3	22	11	4	11	22	6	0
Saldo		1	10	-22	-5	19	-11	-15	9	25
Saldo	2n sem. 2018	6	29	-3	21	4	-23	14	0	-38
	1r sem. 2018	1	7	-25	-3	-10	-8	8	13	0

• **Personal ocupat**

Augmentar		13	13	6	17	20	11	8	15	0
Mantenir-se		80	81	85	78	76	84	88	77	78
Disminuir		7	6	9	6	4	5	4	8	22
Saldo		6	7	-3	11	16	6	4	7	-22
Saldo	2n sem. 2018	-5	0	-13	12	13	0	-7	-14	-25
	1r sem. 2018	-2	-15	-19	6	28	-21	0	0	0

	<u>Total comerç minorista</u>	<u>Alimentació</u>	<u>Roba i calçat</u>	<u>Equipament de la llar</u>	<u>Higiene i sanitat</u>	<u>Electrònica</u>	<u>Vehicles i accessoris</u>	<u>Altres comerços</u>	<u>Superm. i grans magatzems</u>
Factors que dificulten la millora de la marxa dels negocis els propers mesos (en % d'empreses)									
*Debilitat de la demanda	60	67	70	37	50	58	70	60	100
*Augment de la competència	40	46	39	46	58	21	48	31	44
*Manca de personal qualificat	36	33	12	51	54	37	37	31	56
*Pèrdua d'atractiu de la zona	36	36	52	14	42	37	37	34	56
*Dificultats de finançament o tresoreria	18	27	18	17	15	26	33	10	11
*Augment dels costos d'explotació	38	39	49	34	42	37	30	39	22
*Cap factor	2	0	0	0	0	5	0	4	0
<i>Altres causes...</i>									
*Competència alegal, deslleial i intrusisme	37	33	39	49	35	37	48	31	22
*Manca d'aparcaments	28	24	36	26	42	37	33	18	22
*Manca de complements turístics	18	12	21	3	39	26	15	14	44
*Infraestructures viàries insuficients	16	6	15	11	27	21	15	14	44
*Altres causes	23	21	39	17	27	26	26	16	22

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

Semestre observat

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Marxa dels negocis (en % d'empreses)	Bona	40	26	48
	Regular	46	64	45
	Dolenta	14	11	7
	Saldo	26	15	41
• Nivell de reserves (en % d'empreses)	Alt	6	13	12
	Normal	50	52	70
	Baix	38	35	16
	No es treballa amb reserves	6	0	2
	Saldo	-32	-22	-4
• Distribució dels clients segons la seva procedència (en %)	Catalunya	36	42	31
	Resta d'Espanya	22	25	24
	França	22	22	24
	Altres	20	12	21

**Semestre observat en comparació
amb el semestre anterior (en % d'empreses)**

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Grau mitjà d'ocupació	Superior	24	17	30
	Igual	48	35	45
	Inferior	28	48	25
	Saldo	-4	-31	5
• Preus pagats pels clients	Més alts	18	23	43
	Iguals	61	36	50
	Més baixos	20	40	7
	Saldo	-2	-17	36
• Personal ocupat	Més	17	13	12
	Igual	66	62	81
	Menys	17	26	7
	Saldo	0	-13	5

**Semestre observat en comparació amb el mateix
semestre de l'any anterior (en % d'empreses)**

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Grau mitjà d'ocupació	Superior	16	26	25
	Igual	44	35	43
	Inferior	40	39	33
	Saldo	-24	-13	-8
• Personal ocupat	Més	11	13	10
	Igual	78	66	86
	Menys	11	21	5
	Saldo	0	-8	5

Perspectives per al 2n semestre de l'any 2019
(en % d'empreses)

		1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
• Tendència de la marxa dels negocis	Millorar	20	23	24
	Mantenir-se	48	54	55
	Empitjorar	32	23	21
	Saldo	-12	0	3
• Tendència del grau d'ocupació	Augmentar	16	27	28
	Mantenir-se	55	40	53
	Disminuir	29	33	19
	Saldo	-13	-6	9
• Tendència dels preus	Augmentar	14	19	25
	Estabilitzar-se	71	58	63
	Disminuir	14	23	13
	Saldo	0	-4	12
• Tendència de l'ocupació de personal	Augmentar	13	15	15
	Mantenir-se	79	72	78
	Disminuir	9	13	7
	Saldo	4	2	8

Factors que dificulten la millora de la marxa dels negocis els propers mesos (en % d'empreses)

	1r sem. 2019	2n sem. 2018	1r sem. 2018
*Debilitat de la demanda	66	60	57
*Augment de la competència	42	43	38
*Manca de personal qualificat	60	53	69
*Pèrdua d'atractiu de la zona	40	40	38
*Dificultats de finançament o tresoreria	14	6	21
*Augment dels costos d'exploració	62	47	69
*Cap factor	0	0	0
<i>Altres causes...</i>			
*Manca d'aparcaments	32	17	36
*Manca de complements turístics	34	32	33
*Infraestructures viàries insuficients	24	13	24
*Altres causes	40	38	33

Saldo: Diferència de respostes extremes (positives i negatives), en percentatge.

Font: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

ANNEX

Distribució sectorial de la mostra en el
comerç minorista

Distribució sectorial de la mostra en el comerç minorista

Descripció de les activitats incloses en cadascuna de les branques comercials:

Alimentació (codi enquesta 004)

- * Venda al detall de productes congelats i gelats
- * Venda al detall d'alimentació en general
- * Venda al detall no especialitzat amb predomini de productes alimentaris
- * Comerç al detall de productes alimentaris, begudes i tabac en establ. especialitzats

Roba i calçat (codi enquesta 005)

- * Comerç al detall de tèxtils
- * Venda al detall d'articles de merceria
- * Comerç al detall de vestits
- * Comerç al detall de calçats i articles de cuir

Equipament de la llar (codi enquesta 006)

- * Comerç al detall de mobles, d'aparells d'il·luminació i d'equipament per a la llar
- * Venda al detall d'electrodomèstics blancs
- * Venda al detall de material elèctric (per a instal·lacions)
- * Venda al detall d'articles de ferreteria
- * Venda al detall de vidres i miralls
- * Venda al detall de material i eines de bricolatge
- * Venda al detall d'equipaments sanitaris
- * Venda al detall de material de la construcció
- * Venda al detall de revestiments per al terra i les parets

Higiene i sanitat (codi enquesta 007)

- * Comerç al detall de prod. farmacèutics, etc., de prod. de bellesa i d'higiene personal
- * Venda al detall de pintures, vernissos i drogueria

Electrònica (codi enquesta 008)

- * Venda al detall d'aparells de televisió, vídeo, càmeres de vídeo, mat. d'alta fidelitat
- * Venda al detall de discos, bandes i cassetts d'àudio i de vídeo, verges o enregistrades
- * Venda al detall d'instruments de música
- * Venda al detall de material de telecomunicacions
- * Venda al detall d'articles de fotografia

Vehicles i accessoris (codi enquesta 009)

- * Comerç de vehicles automòbils
- * Venda al detall de pneumàtics
- * Venda al detall d'altres peces i accessoris de vehicles
- * Comerç, manteniment i reparació de motocicletes i accessoris

Altres comerços (codi enquesta 010)

- * Comerç al detall de carburant per a automòbils
- * Altres comerços al detall en magatzems no especialitzats
- * Comerç al detall de llibres, diaris i papereria
- * Venda al detall de material i mobiliari d'oficina
- * Venda al detall de material informàtic
- * Venda al detall d'articles òptics; òptiques
- * Venda al detall de rellotges, joieria i orfebreria
- * Venda al detall d'articles d'esport i de lleure
- * Venda al detall d'articles de pesca, de caça i de tir
- * Venda al detall de jocs i joguines
- * Venda al detall d'articles de puericultura
- * Venda al detall de flors i plantes
- * Venda al detall d'animals de companyia
- * Venda al detall d'art. de regal i record, bijuteria, art. religiosos i objectes d'artesanía
- * Venda al detall de carbó i combustibles líquids i gasosos per a la calefacció
- * Venda al detall de bombones de gas
- * Venda al detall de monedes, segells i articles de col·lecció
- * Venda al detall d'objectes d'art
- * Venda al detall d'articles de rellotgeria
- * Venda al detall d'altres béns de consum

Supermercats i grans magatzems (codi enquesta 011)

- * Supermercats
- * Grans magatzems